

10. Kaupunginarkisto

Henkilökunta. Vakinaisen henkilökunnan kokoonpanossa ei toimintavuoden aikana tapahtunut muutoksia. Kaupunginarkistonhoitajana oli siten edelleen prof. Ragnar Rosén, arkistonhoitajina fil.tri Sylvi Möller ja fil.kand. Orvo Pyykkö, amanuenssina fil.maist. Sirkka Impola (o.s. Lindstedt), toimistonhoitajana nti Aino Soura ja vahtimestarina hra Eino Parkkali. Tp. arkistoapulaisena oli fil.maist. Gustav Danielsson (1. 1. — 31. 12.) sekä kaupunginarkiston valvomissa ja ohjaamissa tilapäisissä järjestämis- ja luetteloimistehtävissä kaupunginhallituksen myöntämien määrärahojen turvin hum.kand. Markku Järvinen (1.5.—10.12.) ja rva Sirkka Hakala (1.7.—31.12.), ensin mainittu ulosottovirastossa ja jälkimmäinen kaupunginarkiston yhteyteen 21. 1. 1959 perustetussa sairaalain keskusarkistossa. Toimistohenkilökunnan kesälomasijaisena oli yliopp. Aimo Salmi (1. 6. — 15. 8.). Perehtyäksään käytännölliseen arkistotyöhön kaupunginarkistossa lisäksi ovat työskennelleet tuberkuloositoimiston toim.hoit., fil.maist. Ulla Söderlund ja sähkölaitoksen toimistoapulainen Karin Häkkinä, kumpikin puolin työpäivin noin 1 ½ kuukautta. Amanuenssi Impola oli sairauslomalla 25. 2. — 30. 4. ja 18. 8. — 17. 10. Kaupunginarkistonhoitaja Rosén oli virkavapaana tieteellisiä töitä varten 9. 2. — 28. 2. ja kävi virkamatkalla Tukholmassa 19. 10. — 23. 10.

Toimisto- ja arkistotilat. Kaupunginarkiston käytössä olivat koko vuoden Temppe-
liaukion kalliosuojan ylempi kerros sekä vuokratilat taloissa Runeberginkatu 10, Jääkärintäti 8 ja Mäkelänkatu 107. Temppe-
liaukion kalliosuojan pohjakerros luovutettiin väestönsuojeluviranomaisille sen jälkeen kuin siellä ollut asiakirja-aineisto talven kuluessa oli siirretty muu-
anne, etupäässä Jääkärintäti-
kadun uuteen arkisto-
varastoon.

Toiminta kunnallisena keskusarkistoviranomaisena

Esityksiä tehtiin kertomusvuoden aikana kaupunginhallitukselle asioista, jotka mm. koskivat: määrärahojen myöntämistä asiakirjojen siirtämistä varten Temppe-
liaukion kalliosuojasta muihin arkistovarastoihin ja ulosottoviraston arkiston järjes-
tämistä varten, määrärahan merkitsemistä tp. arkistonjärjestäjän (arkistoassistentin) palkkaamiseksi v. 1960, lämmityspalkkion ja arkistoapulaisten palkkioiden korottamista sekä arkistoassistentin palkkaamiseksi v:n 1960 talousarvioon merkityn määrärahan käyttöä.

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle: sosiaalivirastotalon kassa- ja tili-toimen organisaatiokomitean mietinnöstä sekä työnvälitystoimiston, taksoituslautakunnan ja palolautakunnan esityksistä, jotka koskivat asianomaisten hallinnonhaarojen historiikkien kirjoittamista; palkkalautakunnalle: johtavien viranhaltijain, jotka eivät ole oikeutettuja ylityökorvauksiin, luetteloehdotuksesta; kiinteistötoimiston talo-osastolle: sosiaalivirastotalon valmistuessa vapautuvien tilojen vastaisesta käytöstä; Helsingin opaskerholle eräästä kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi toimitettavasta merkkiehdotuksesta.

Tarkastukset ja neuvonta. Johtosäännön 11 §:n nojalla kolmivuotiskausittain suoritettavat virastojen arkistojen tarkastukset aloitettiin jälleen kertomusvuoden jälkipuoliskolla ja suoritettiin vuoden loppuun mennessä seuraavissa virastoissa, laitoksissa ja elimissä: kaupunginvaltuusto, historiatoimikunta, revisiovirasto, kaupunginkanslia, esikaupunkitoimikunta, esikaupunkiliikenteen suunnittelutoimisto, asuntotuotantokomitea, asunnonjakotoimikunta, liikennejärjestelykomitea, kuvaamataidetoimikunta, taide- ja kirjallisuusapurahojen jakotoimikunta, koulutuspäällikön kanslia, Helsingin kaupungin sivistyksellistä rakennushuoltoa valvova toimikunta, järjestelytoimisto, kaupunginhallituksen asiamiestoimisto, rahatoimisto, tilastotoimisto, hankintatoimisto, verovirasto, palkkalautakunnan toimisto, aloitetoimikunta, huoneenvuokratoimisto ja Helsingin kaupungin leski- ja orpoeläkekassan kanslia. Lisäksi on suoritettu lukuisia neuvontakäyntejä useissa virastoissa ja arkistoasioita käsitteleville virkailijoille järjestetty opastus- ja neuvottelutilaisuuksia kaupunginarkistossa. Myös on kiinteästi valvottu ja ohjattu niitä perusteellisia järjestämis- ja luetteloimistöitä varsinkin rahatoimiston, vesilaitoksen ja ulosottoviraston arkistoissa, joita ensin mainitussa on suorittanut fil.maist. Heikki Impola ja jälkimmäisissä hum. kand. Markku Järvinen, sekä lisäksi kaupunginarkiston yhteyteen perustetussa sairaalain keskusarkistossa rva S. Hakala, tuberkuloositoimistossa toim.hoit. U. Söderlund, sähkölaitoksessa nti K. Häkkinen ja Marian sairaalan taloustoimistossa nti S. Sojakka. Ohjaus- ja neuvontatoimintaan ovat läheisesti liittyneet ne arkistonhoidon alkeita koskeneet luennot, jotka kaupunginarkistonhoitaja on pitänyt useiden kunnallisten koulutuskursseiden sekä mm. sairaaloiden kansliahenkilöstön neuvottelupäivien yhteydessä. Tutustumismielessä suoritettiin kaupunginarkiston puolesta käynti Meltolan parantolan arkistossa.

Toiminta asiakirjavarikkona ja tutkimuslaitoksena

Asiakirjasiirrot ja arkiston kasvu. Asiakirjoja siirsivät kaupunginarkistoon kertomusvuonna seuraavat virastot, laitokset ja muut elimet: kaupunginkanslia; rahatoimisto; revisiovirasto; verovirasto; palkkalautakunnan toimisto; teollisuuslaitosten kassa- ja tiliosasto; Marian sairaala; Kivelän sairaala; Koskelan sairaskoti; lastensuojeluviraston lastenhuoltotoimisto; ammattioppilaslautakunta; raastuvanoikeus; sähkön ja kaasun aluejako- ja tariffikomiteat; kansalaiskoulun opetussuunnittelukomitea; telakkakomitea; rautatieasiain yhtenäistämiskomitea; teollisuusalueiden raidekomitea; raiteenpitojärjestelmää tutkinut komitea; liikennejärjestelytoimikunta; sairauskertomusten mikrofilmauskomitea; sairaanhoitajakoulukomitea; sairaalain henkilökunnan asuntokomitea; kouluhammasklinikkakomitea; laboratoriolaitoskomitea; terveydenhoitolautakunnan ohjesääntökomitea.

Asiakirjoja luovuttivat lahjoituksina tai pysyvinä talletuksina: Helsinki-seura; Helsingin anniskeluosakeyhtiö; kaup.geod. Lauri Kärkkäinen; varat. Martti Hämesalo; eläinlääk. tri Walter Ehrström; dos. Sven-Erik Åström ja yliarkkit. Frithiof Flodin. Asiakirjojen valokuvausmäärärahan turvin mikrofilmattiin kaupunginhallituksen pöytäkirjat v:lta 1947—55 ja yleisjaoston pöytäkirjat v:lta 1931—34.

Kaikkiaan toimintavuoden aikana kertyi uutta arkistoaineistoa n. 567 hyllymetriä.

Sisäiseen toimintaan kuuluvat asiat. Virastoista ja laitoksista vastaanotetut asiakirjaleveranssit tarkastettiin luovutusluetteloihin vertaamalla sekä sijoitettiin paikoilleen. Kaikissa varastoissa jatkettiin asiakirjojen yleistä kunnostamista ja uudelleenkansiointia. Talvella suoritettujen laajojen siirtojen ja uudelleensijoitusten jälkeen sijoitusluettelot ja -merkinnät tarkistettiin.

Mm. seuraavien laitosten ym. arkistot tai asiakirjasarjat järjestettiin osittain tai kokonaan: Helsingin kämnerioikeus; rahatoimiston arkiston vanhempi osa ja satamalaitoksen laiturihuolto-osasto, joissa työ jatkuu; revisiotoimisto; palolaitos; ulosottoviraston rikostuomioiden täytäntöönpano-osasto; kouluhammasklinikka; asunontarkastus; lastensuojeluvirasto; vuokralautakunta; vuokrantarkkailulautakunta; kaupunginpuutarha; Oulunkylän huvilayhdyskunta; Helsingin kauppaseuran eläkekassa ja Helsingin kauppayhdistys; Helsingin anniskeluosakeyhtiö ja Helsingin vähittäismyyntiosakeyhtiö; Ehrströmin arkisto; kaasulaitoksen kuluttaja- ja reskontrakortisto; huoltoviraston rekisterikortisto; Humaliston sairaala; Oulunkylän sähkö oy; Haagan sähkölaitos; Helsinki-seura; ns. Tukholman-komitea; eräät AB Wanda-Parkstad-Puistokylä OY:n ja AB Malm Kalksandtegelbruk OY:n arkistojen lisät; sairaalain keskusarkiston useat asiakirjasarjat.

Viranomaisille ja yksityisille sekä myöskin ulkomaille annettiin useita tutkimustyöhön perustuvia selvityksiä ja tiedonantoja, ja tutkimuksiin ja neuvoin avustettiin mm. sähkölaitoksen, sairaanhoitajaopiston, palolaitoksen, Kaupunkiliiton ja Suomen juutalaiskysymyksen vaiheiden tutkijoita. Helsingin kaupungille tärkeitä omistusoikeudellisia selvittelyjä silmälläpitäen jatkettiin lähdeaineiston tutkimista.

Käsikirjasto. Tavanmukaista luettelointia jatkettiin. Pienehköjä painotuotteita nidottiin jonkin verran arkiston omin työvoimin. Painotuotteita lahjoittivat toimintavuoden aikana: Valtionarkisto; Rigsarkivet, Köbenhavn; Riksarkivet, Stockholm; Stadsarkivet, Stockholm; Erhvervsarkivet, Århus; Universitetsbiblioteket, Lund; Suomalainen Tiedeakatemia; Suomen Historiallinen Seura; Suomen Sukututkimusseura; Helsinki-Seura; Helsingin toinen lyseo; Duodecim Sairaala oy; maist. Leo A. Pesonen; kirjakauppias I. Gordin; rva Margit Vaenerberg; vuorineuvos Olav W. Jensen, maj. Knut Fogelholm; dos. Sven-Erik Åström; kaup.joht. Eino Waronen; toimistopääll. Alpo Lippa; tri Sylvi Möller; kaup.ark. hoit. R. Rosén. Kaikkiaan kirjastoa lahjoin, vaihdoin ja ostoin kartutettiin 104 niteellä.

Kirjeenvaihto ja arkiston käyttö. Saapuneita kirjeitä diarioitiin 182 (ed. vuonna 179) ja lähetettyjä 91 (82). Jäljennöksiä, todistuksia ja kirjallisia selvityksiä annettiin 79 (62). Virastoille ja yksityisille puhelimitse annetuista monista selvityksistä ja tiedoista ei ole pidetty luetteloa. Tutkijain käyntejä merkittiin toimistossa 300 (88), Temppeliaukion arkistossa 22 (69) ja Jääkärikadun arkistossa 117 (—); Mäkelänskadun varastossa käyntejä oli n. 10. Asiakirjoja on eri virastoille annettu lainaksi 71 (112) yksikköä.

10. Kaupunginarkisto

Sairaalan keskusarkiston osalta edellämainittuihin lukuihin on ajalta 1. 7 — 31. 12 lisättävä seuraavat: tutkijainkäyntejä 15, joiden yhteydessä paikan päällä käytettäväksi on otettu esille 1 530 sairaskertomusta, sekä asiakirjojen lainoja eri sairaaloille 268.

Tulot ja menot. Kaupunginarkiston tulot, jotka käsittävät vain annetuista todistuksista ym. kertyvät lunastusmaksut, olivat 1.590 mk (1 205 mk) sekä menot, niihin luettuina tilitysvuokrat, 16 666 020 mk (14 362 304 mk). Uudishankintoihin arkistolle vuoden varrella lisäksi myönnettiin 3 387 639 mk yleisistä kalustonhankintamäärärahoista sekä ylimääräisiin asiakirjakuljetuksiin 200 000 mk kaupunginhallituksen yleisistä käyttövaroista.
